

Bevakning av ny information om bioetik med fokus på hälso- och sjukvårdsetik. Mars 2019.

Research och sammanställning görs av Marie Chenik.

Dokumentet publiceras en gång/månad på webbsidan: <https://ki.se/lime/etik-i-praktiken>

För närvarande är bevakningen resultatet av ett ideellt arbete som startade juni 2016.

Synpunkter och förslag skickas till marie.chenik@ki.se

För en kompletterande bevakning se BIOETIKNYTT på: <http://www.smer.se/>

Vecka 13

I Ängelholm ska patienter som upplever ensamhet erbjudas ett vänskapsbesök.

<https://www.senioren.se/nyheter/vanskap-istallet-for-medicin/>

Jamen, hur svårt kan det vara? Det är väl klart att Ali behöver sitt insulin. En krönika skriven av Sophia Rössner endokrinolog, Karolinska universitetssjukhuset Huddinge.

<http://lakartidningen.se/Aktuellt/Kultur/Kronika/2019/03/Jamen-hur-svart-kan-det-vara-Det-ar-val-klart-att-Ali-behoover-sitt-insulin/>

Apropå! Förespråkarnas tystnad i debatten om skakvåld. En debattartikel skriven av Knut Wester, professor emeritus, specialist i neurokirurgi, Universitetet i Bergen, Norge

<http://www.lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/03/Apropa-Foresprakarnas-tystnad-i-debatten-om-skakvald/>

Relaterat:

Lynøe N, Olsson A. ”Triaden” räcker inte för att diagnostisera skakvåld. Mycket svagt vetenskapligt underlag – felaktiga bedömningar med under- och överdiagnostik kan få ödesdigra konsekvenser. *Läkartidningen*. 2018;115:EY9F. <http://lakartidningen.se/Klinik-och-vetenskap/Kommentar/2018/03/Triaden-racker-inte-for-att-diagnostisera-skakvald/>

För många som styr, för få som vårdar. Balansen måste återställas på Karolinska, skriver sjukhusets styrelse apropå kritik om att organisationen blivit för chefstung.

<https://www.dagenssamhalle.se/debatt/styrelsen-kritiken-mot-karolinska-ar-befogad-26758>

Lars Øystein Ursin. (2019). *Withholding and Withdrawing Life-Sustaining Treatment: Equally Equivalent?* The American Journal of Bioethics 19:3, pages 10-20.

<https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/15265161.2018.1561961>

Dominic Wilkinson, Ella Butcherine, Julian Savulescu. (2019). *Withdrawal Aversion and the Equivalence Test*. The American Journal of Bioethics 19:3, pages 21-28.

<https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/15265161.2019.1574465>

Computer vision technology could aid ICU care by spotting movement. Amy Jeter Hansen. SCOPE. Stanford Medicine.

<https://scopeblog.stanford.edu/2019/03/25/computer-vision-technology-could-aid-icu-care-by-spotting-movement/>

The 2nd international conference *Medical Review Auschwitz: Medicine Behind the Barbed Wire*, 7-8 May 2019 Kraków, Poland. The aim of the conference is to educate the world's medical community about the violations of medical ethics during the Second World War, with special focus on the behaviour of physicians and other medical professionals in Nazi medical institutions and concentration camps or other places of imprisonment, and the ethical implications of Nazi medicine for contemporary medical practice and healthcare policy. <https://www.mp.pl/auschwitz/conference/>

Länkar till några av professionernas etiska råd:

Delegationen för medicinsk etik. Svenska läkaresällskapet. <https://www.sls.se/etik/>

Sjuksköterskornas etiska råd. <https://www.swenurse.se/vi-arbetar-med/etik/sjukskoterskornas-etiska-rad/>

Fysioterapeuterna etiska råd. <https://www.fysioterapeuterna.se/Profession/Etik-lagar--regler/Etiska-regler/>

Sveriges Arbetsterapeuter etiska råd. <https://www.arbetsterapeuterna.se/foerbundet/demokrati-och-organisation/expertpanel-grupper-och-raad/etiska-raadet/>

Akademikerförbundet SSR:s Etikråd. <https://akademssr.se/yrkesfragor/etikradet>

Vecka 12

Replik: *"Felaktiga påståenden om könsbekräftande vård"*. Skrivna av Sandra Ehne, RFSU, och Frank Berglund, RFSU Ungdom.
<https://www.svd.se/felaktiga-pastaenden-om-konsbekraftande-varld>

Slutreplik. *"Vi ifrågasätter inte könsdysfori"*. Professor Christopher Gillberg med flera. <https://www.svd.se/gillberg-vi-ifragasatter-inte-konsdysfori>

Sveriges Radio. Kaliber. *"Nyförlöst och fängslad"*. <https://sverigesradio.se/kaliber>

Mikael Sandlund, ordförande i Svenska Läkaresällskapets delegation för medicinsk etik, medverkar i Ekot med anledning av Kalibers rapportering om att ogifta kvinnor anges till polis vid svenskdrivet BB.
<https://www.sls.se/om-oss/aktuellt/publicerat/2019/etik-diskussion-efter-avslojande-om-svenskt-varldforetag/>

Apropå! Vikten av att hålla ihop och sluta träta. En debattartikel skriven av **Peje Åstrand**, överläkare, Danderyds sjukhus.
<http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/03/Apropa-Vikten-av-att-halla-ihop-i-stallet-for-att-trata/>

Etik kan inte ersätta kunskaper i juridik på läkarprogrammen. Debattartikel skriven av tre jurister.
<http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/03/Etik-kan-inte-ersatta-kunskaper-i-juridik-pa-lakarprogrammen/>

"Det behövs ett kulturskifte där alla som arbetar i hälso- och sjukvården på riktigt måste börja känna att de ingår i ett gemensamt akademiskt system med forskarna". Det skriver Ingmar Petersson och fem andra författare.
<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/03/21/vi-i-varden-maste-sjalva-ta-ett-storre-ansvar/>

Fler styr, färre vårdar, men med bättre slogans. En krönika skriven av Fanny Nilsson som är fristående skribent och arbetar som underläkare i akutvården. <http://www.dagensarena.se/redaktionen/flu-styr-farre-vardar-men-med-battre-slogans/>

Videoinspelning från Läkaresällskapets. Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården arrangerade tisdagsdebatten 19

mars. Tema: *Etiskt perspektiv på styrningen av sjukvården*. <https://www.youtube.com/watch?v=WIVTeghC2io>

Ny rapport om NKS från Statsvetenskapliga institutionen, Stockholms universitet.

Det är delrapport 2 från forskningsprojektet *Framtidens universitetssjukhus – Beslut om Nya Karolinska Solna*.

<https://www.statsvet.su.se/om-oss/nyheter/andra-delrapporten-klar-om-nya-karolinska-solna-1.431116>

För att skapa handlingskraft i arbetet med att genomdriva Nya Karolinska Solna skapades en särskild NKS-förvaltning. Men den här typen av särorganisering förde med sig problem. Det är en av slutsatserna i en rapport från Stockholms universitet.

<http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2019/03/Kritiska-roster-stangdes-ute-fran-projektet/>

Communicating with children about life-threatening conditions. The Lancet. Summary of the available evidence on communication with children about their own life-threatening disease and about a life-threatening disease in a parent.

[https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736\(18\)33201-X/fulltext](https://www.thelancet.com/journals/lancet/article/PIIS0140-6736(18)33201-X/fulltext)

Audra L Goodnight; *A Life Worth Living: Value and Responsibility*, The Journal of Medicine and Philosophy: A Forum for Bioethics and Philosophy of Medicine, Volume 44, Issue 2, 16 March 2019, Pages 133–149, <https://doi.org/10.1093/jmp/jhy043>

United Nations. *Let's fight racism!* <http://www.un.org/en/letsfightracism/>

Vecka 11

Denna vecka kom en fråga angående innebörden i termerna *bioetik* och *Bioethics*. Niklas Juth, filosof, docent CHE/KI definierar *bioetik* som "*de etiska frågor som uppstår i och med de biologiska vetenskaperna i en vid mening och dess tillämpningar (inklusive medicin och vård)*". Läs mer om *Bioethics* i en kort informativ broschyr från *Council of Europe*.

<https://www.europewatchdog.info/wp-content/uploads/2017/01/BioethicsCoEen.pdf>

I nyhetsbrevet förra veckan informerade jag om Sveriges Radio Ekot kartläggning

<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=83&grupp=10974&artikel=7168556>

Här kommer reaktionerna på kartläggningen:

Flera regioner ändrar sina rutiner kring livsuppehållande behandling efter en granskning som Sveriges Radio Ekot gjort.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/03/07/skarpta-rutiner-om-livsuppehallande-insatser/>

Inspektionen för vård och omsorg planerar att granska beslut om att inte ge patienter livsuppehållande behandling.

<https://sverigesradio.se/sida/artikel.aspx?programid=83&artikel=7169303>

SvD ledare. *Slarva inte med livsuppehållande behandling.* Text av Marie Dahlén.

<https://www.svd.se/slarva-inte-med-livsuppehallande-behandling-70s5>

Hundratals barn med könsdysfori utsätts varje år för "behandling" med hormoner och därefter med könsstymning, helt utan rimligt underlag ifråga om vetenskap, beprövad erfarenhet och ofta utan etisk granskning. Det skriver professor Christopher Gillberg med flera vid Göteborgs universitet. <https://esvd.svd.se/svenskadagbladet/49923/>

Ansvar och etiska principer krävs för att förbättra sjukvården. Av Nätverket mot olämplig styrning av hälso- och sjukvården genom Andreas Nyström, ortoped, Uppsala.

<http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/03/Medicinskt-ansvar-och-etiska-principer-kravs-for-att-forbatta-sjukvarden/>

Den som styr professionella med morot och piska bör vara medveten om att verksamheten då förlorar möjligheten att dra nytta av medarbetarnas omdöme och ansvarstagande, skriver Andreas Thörneby, allmänläkare, Kinna.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/03/11/behandlar-man-folk-som-boskap-sa-agerar-de-som-boskap/>

DN Ledare. *Tystnadskulturen breder ut sig på Karolinska i Solna.* Text av Hanne Kjöllér journalist och fristående kolumnist i Dagens Nyheter.

<https://www.dn.se/ledare/hanne-kjoller-lydiga-medarbetare-viktigare-an-duktiga-pa-nya-karolinska/>

Onödig förvirring om vård till papperslösa – ge vård efter behov! Av Pouya Ghelichkhan, ST-läkare, akutsjukvård, Uppsala.

<http://lakartidningen.se/Opinion/Debatt/2019/03/Onodig-forvirring-om-var-d-till-papperslosa--ge-var-d-efter-behov/>

Ny skrift från Svensk sjuksköterskeförening, Svenska Läkaresällskapet och Dietisternas Riksförbund: *Personcentrerad vård – en kärnkompetens för god och säker vård.*

https://www.sls.se/globalassets/sls/dokument/personcentrerad-varld-2019_digital.pdf

Patient-Centered Care, Yes; Patients As Consumers, No. Michael K. Gusmano, Karen J. Maschke, and Mildred Z. Solomon. Health Affairs 2019 38:3, 368-373 <https://www.healthaffairs.org/doi/full/10.1377/hlthaff.2018.05019>

Access to doctors' notes and other health records engages Stanford patients. By Amy Jeter Hansen. Scope. Stanford Medicine. <https://scopeblog.stanford.edu/2019/03/07/access-to-doctors-notes-and-other-health-records-engages-stanford-patients/?linkId=64555684>

We call for a global moratorium on all clinical uses of human germline editing - that is, changing heritable DNA (in sperm, eggs or embryos) to make genetically modified children. Nature. 13 March 2019. <https://www.nature.com/articles/d41586-019-00726-5>

Vecka 10

Sen abort. Debatt efter förra veckans publicering av en ny rapport från Smer.

<http://www.smer.se/wp-content/uploads/2019/02/Smer-2019.1-Livstecken-efter-sen-abort.pdf>

”Ändra lagen då risken ökat för att livsdugliga foster aborteras”. Företrädare för Statens medicinsk-etiska råd (Smer):

<https://www.dn.se/debatt/andra-lagen-da-risken-okat-for-att-livsdugliga-foster-aborteras/>

Statens medicinsk-etiska råd om att ta bort livsduglighetsgränsen i abortlagen får kritik av gynekologer och barnmorskor samt av Hugo Lagercrantz.

<http://www.lakartidningen.se/Aktuellt/Nyheter/2019/03/Gynekologer-och-barnmorskor-kritiska-till-Smers-forslag-om-abort/>

”Abortgränsen bör sättas då det mänskliga livet börjar”. Replik av Hugo Lagercrantz.

<https://www.dn.se/debatt/repliker/abortgransen-bor-sattas-da-det-manskliga-livet-borjar/>

Barnmorskeförbundet ger tummen ned åt fetucid som metod vid sena aborter.

<https://www.dagensmedicin.se/artiklar/2019/03/01/barnmorskor-nobbar-fetucid-vid-sen-abort/>

Sveriges Radio. Ekot. *Läkare slarvar kring livsuppehållande beslut.*

<https://sverigesradio.se/sida/gruppsida.aspx?programid=83&grupp=10974&artikel=7168556>

Läs mer: SOSFS 2011:7 *Livsuppehållande behandling.* <http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2011/2011-6-26>

Om att ge eller inte ge livsuppehållande behandling - Handbok för vårdgivare, verksamhetschefer och personal.

<http://www.socialstyrelsen.se/publikationer2011/2011-6-39>

En ny statlig nämnd ska utreda misstänkt oredlighet i forskning och ett nytt regelverk ska inrättas för detta. Det har regeringen beslutat i en proposition till riksdagen. <https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2019/02/oberoende-utredning-vid-misstankt-oredlighet-i-forskning/>

Ny rapport. *Vad har IVO sett? 2018.* <https://www.ivo.se/publicerat-material/rapporter/vad-har-ivo-sett-2018/>

AI: Life in the age of intelligent machines. Cambridge University. Publicerat 2019-02-22.

<https://www.youtube.com/watch?v=MK31E4mSbXw&app=desktop#fauxfullscreen>

Wong SPY, McFarland LV, Liu C, Laundry RJ, Hebert PL, O'Hare AM. *Care Practices for Patients With Advanced Kidney Disease Who Forgo Maintenance Dialysis.* JAMA Intern Med. Published online January 22, 2019. doi:10.1001/jamainternmed.2018.6197

<https://jamanetwork.com/journals/jamainternalmedicine/fullarticle/2720755>

NHS Blood and Transplant (NHSBT) launches new organ donation strategy for children. *Paediatric and Neonatal Deceased Donation Strategy.* <https://www.odt.nhs.uk/odt-structures-and-standards/key-strategies/paediatric-and-neonatal-donation-strategy/>

<https://nhsbt.dbe.blob.core.windows.net/umbraco-assets-corp/15402/paediatric-and-neonatal-deceased-donation-strategy-final.pdf>